

Landsbygd i Kronoberg

MARS 2026

Länsstyrelsen
Kronoberg

Vinter och stödmöjligheter

Virtuella stängsel

SAM-ansökan 2026

**Tips för restaurering av
betesmarker**

**Startstöd för unga
lantbrukare**

**Är du och gården beredda
på kris?**

Vinter och stödmöjligheter

FOTO: Mospfotos.

Oj, vilken vinter vi haft under början av året – snö och minusgrader under en längre tid.

Trots det nalkas snart våren och det är dags för både vårbruk och SAM-ansökan. I början av februari informerade vi de konsulter som jobbar med SAM-ansökningar och investeringsstöd om olika nyheter.

Flera investeringsstöd är öppna under våren, så har du någon typ av investeringstanke i plansilo, tork, växthus eller ny teknik (som till exempel virtuella stängsel) är det nu ett bra tillfälle. Det gäller också om du tänker diversifiera ditt lantbruk eller förädla livsmedelsprodukter.

Som du ser på sidan sex lyfter vi även fram möjligheten till startstöd för ägarskifte. Här har vi just nu gott om pengar och det går att söka startstöd för både hel- och halvtid.

Du är också välkommen att delta på någon av alla de kurser eller rådgivningar som vi erbjuder inom strategisk plan. Vi har upphandlat konsulter inom ett flertal olika områden. Hoppas att det finns något som kan vara intressant, så att du kan utveckla dig själv och företaget.

Stefan Carlsson
Landsbygdsdirektör

Virtuella stängsel

FOTO: Josefine Östangård.

Kor med utrustning för virtuella stängsel.

Från och med 1 januari 2026 är det godkänt med virtuella stängsel för nötkreatur och får i Sverige.

Ett virtuellt stängsel är, som namnet antyder, ett osynligt stängsel som möjliggör inhägnad av betesdjur utan fysiska stängsel.

För att få det GPS-baserade stängslet att fungera krävs

- att alla djur bär ett batteridrivet GPS-halsband
- att det finns mobiltäckning
- en tillhörande app med digitala kartor i telefonen.

Hur funkar det?

När du använder virtuella stängsel ritar du in området som ska betas i den digitala kartan.

Om djuren kommer över den virtuella linjen och in i en så kallad ljudzon avger djurets halsband ett varnande ljud. Fortsätter djuret åt fel håll efter att ha passerat ljudzonen får det en svagare stöt via halsbandet.

Djuret får maximalt tre svaga elstötar även om det skulle rymma. Dessa händelser kan lantbrukaren se i mobilen och vet därför när något djur har gått mot linjen eller rymt utanför den virtuella linjen.

Lite träning behövs

Målet är att djuren ska lära sig att vända på ljudsignalen och aldrig behöva få någon stöt. Därför behöver djuren tränas på att vända på ljudsignalerna innan de släpps ut helt utan fysiska stängsel.

Detta gör du smidigast genom att börja att dra en gräns i befintlig hage. Sedan utökar du successivt med flera gränser tills djuren lär sig vända på ljudsignalerna.

Fördelar och test

Utöver stängselfunktionen kan du också ha koll på hur djuren rör sig, var de har uppehållit sig mest och om något djur inte skulle hänga med flocken.

Andreas Beinger, Borgholm, Öland, har via ett forskningsprojekt testat virtuella stängsel under två säsonger. Han berättar att det är smidigt att stängsla bort en slätteräng som ska betas senare på säsongen och att flytta djuren till tillfälliga marker vid torka. Virtuella stängsel underlättar även vid stripbetning.

Nackdelar

Det finns dock några utmaningar:

- Det är dyrt. Ett halsband kostar 3 000–4 000 kronor och till det tillkommer en abonnemangskostnad.
- Systemet lämpar sig inte nära hårt trafikerade vägar.
- Ett virtuellt stängsel håller inte lika länge som ett väl underhållet traditionellt stängsel.

Sök stöd

Du kan söka investeringsstödet ”Ny teknik” till och med 30 april för investering i virtuella stängsel.

Dina utgifter måste vara minst 200 000 kronor. Du kan läsa mer på Jordbruksverkets och Länsstyrelsens webbplats.

Charlotte Frödå
charlotte.froda@lansstyrelsen.se

Detta nyhetsbrev ingår i Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Ansvarig utgivare: Stefan Carlsson, 010-223 73 24
Redaktör: Malin Fernholm

Layout, redigering: Gunilla Lindblad
Webbplats: www.lansstyrelsen.se/kronoberg

SAM-ansökan 2026

Nu är SAM internet öppet för att ta emot 2026 års ansökan. Sista ansökningstid utan avdrag är 9 april.

Nyheter Grundvillkor

Från 2026 kan du uppfylla villkoret för växtföljd även genom gröddiversifiering. Nedan förklarar vi hur.

Jordbruksföretag med en åkermarksareal mellan 10 och 30 hektar

- ska odla minst två olika grödor på åkermarken
- får inte ha huvudgröda på mer än 75 procent av åkermarken.

Jordbruksföretag med en åkermarksareal som överstiger 30 hektar

- ska odla minst tre olika grödor på åkermarken
- får inte ha huvudgröda på mer än 75 procent av åkermarken
- får inte låta de två största grödorna sammanlagt uppta mer än 95 procent av åkermarken.

Genom att klicka på menyraden "Grundvillkor" i fliken "Karta och skiften" ser du enkelt om du uppfyller kraven för växtföljd.

Nyhet grundvillkorselement

I år införs reglerna för grundvillkorselement i Kronobergs län. De grundvillkorselement som ingår är:

- solitärträd
- småvatten
- öppet dike
- stenmur.

De ska vara omgivna av åkermark.

De berörda grundvillkorselementen får inte tas bort eller förstöras.

Det finns inga krav på skötsel.

Genom att klicka i rutan "Mina grundvillkorselement" i "Kartinhåll" kan du se dina grundvillkorselement.

Ansör du att det saknas något grundvillkorselement eller att något ska ändras kan du lämna förslag i menyn "Grundvillkor" i fliken "Karta och skiften".

Grundvillkorselementen ingår i blockarealen och är stödberättigande. Blockarealen kan därför ha utökats, och du kan behöva utöka skiftesarealen.

Hjälp med SAM-ansökan

Behöver du hjälp med din SAM-ansökan kan du ringa till Länsstyrelsen eller Jordbruksverket på det gemensamma telefonnumret 0771-67 00 00.

Teknisk support

Behöver du teknisk support finns ett formulär på Jordbruksverkets webbsida om E-tjänsten för SAM Internet.

Telefonsupport

Öppettiderna för telefonsupport den sista veckan är: 7 april–9 april klockan 8–18.

Fullmakt

Ansök om fullmakt i god tid innan du ska skicka in SAM-ansökan.

Ställ en fråga till oss

Längst ner på Jordbruksverkets webbplats finns "Ställ en fråga till oss". Där kan du ställa frågor om stöden eller söka på frågor som redan besvarats.

Nya ersättningsnivåer för kompensationsstödet

Ersättningen höjs för typ 3, det vill säga en djurtäthet på – eller mellan ett och 0,1 DE/ha –0,39 DE/ha. För stödområde 6–8 höjs ersättningen till 570 kr/ha och för område 9 höjs ersättningen till 540 kr/ha. För mark på öar utan fast broförbindelse höjs ersättningen för samtliga typer och stödområden.

Förslag om utökad djurvälståndersättning för mjölkkor

Förslaget innebär att du behöver följa de villkor som gäller för både klövhälsa och betesgång för att få ersättningen, som då blir 1 300 kronor per mjölkko.

Utformningen är ännu inte klar. Ansökan för ersättningen öppnas senare.

Uppföljning av jordbruksmark

Från och med i år får du ett sms eller ett kort brev om du har ett underkänt resultat. Det är därför extra viktigt att kontrollera att du har rätt telefonnummer i dina kontaktuppgifter.

Har du större arealavvikelser kommer det att skickas ut ett brev i oktober.

På "Mina sidor" kan du se vilka skiften som kräver åtgärd samt areal-skillnader. Sista dag att ändra eller skicka in geofoto är 31 oktober, som tidigare.

Carolina Hägerdal
carolina.hagerdal@lansstyrelsen.se

Tips för restaurering av betesmarker

Betesmarker är några av våra mest artrika miljöer som under århundraden formats av jordbruk. När betet upphör växer markerna snabbt igen med sly och skog, vilket leder till att många växt- och djurarter försvinner.

Genom att restaurera betesmarker kan du inte bara gynna biologisk mångfald utan också skapa produktiva marker och ett vackert kulturlandskap.

En betesmark med stora natur- och kulturvärden kan dessutom ge en högre betesmarksersättning. Här finns praktiska tips för en lyckad restaurering.

FÖRE RESTAURERING

Betesmark som har varit obetad och vuxit igen, före restaurering.

1. Hitta en lämplig mark

Vad finns det för natur- och kulturvärden?

Finns det träd, buskar och växter som lever kvar från ett tidigare brukande som mer öppen mark?

Finns det kulturspår som stenmurar eller gamla odlingsrösen? Mycket information går att läsa av när du rör dig i landskapet. Men det finns också många bra informationstjänster på nätet du kan använda för att få reda på mer.

Gamla kartor, flygbilder, inventeringar och annan information kan komma till användning när du vill välja ett lämpligt område att restaurera.

Här kan du hitta användbar information:

- Min karta (Lantmäteriet)
- Skogens pärlor (Skogsstyrelsen)
- Tuva (Jordbruksverket)
- Artportalen (Sveriges lantbruksuniversitet, SLU)
- Kronobergs externa WebbGIS (Länsstyrelsen)

2. Undvik skogsgallring

Är det tätt med träd i området som du ska restaurera?

I träd- och buskbärande marker är det viktigt att tänka på att träd och buskar ska stå i mindre grupper och att träden inte står med jämn spridning i hela skiftet.

Tänk därför på att vid huggning och röjning öppna upp ordentligt för att få ner mycket ljus till marken.

3. Vilka träd och buskar ska sparas?

Hugg i första hand bort snabbväxande buskar och träd som björk, asp och gran. Friställ gamla vidkroniga ekar och andra värdefulla träd.

Spara bärande träd och buskar som vildapel, rönn och hassel. Spara alla hålträd, döda eller döende träd, även liggande. De är viktiga för insekter, svampar och fåglar.

Spara gärna en del sälgbuskar då de blommar tidigt på våren och är en viktig näringskälla för många insekter.

4. För bort röjningsrester

När du genomfört huggning och röjning är det viktigt att redan samma säsong ta bort ris och grenar från marken.

Låter du det ligga kvar försvåras avbetning och etablering av en grässvål.

Du får också en gödslingseffekt som kan leda till oönskad växtlighet som nässlor och tistlar.

Även i de fall där grenar och toppar skotas ut, behöver oftast det sista riset plockas bort manuellt.

Samma betesmark efter restaurering. (Från motsatt håll.)

5. Tidigt betesläpp och ordentligt betetryck

Det är viktigt att släppa på betesdjur så tidigt som möjligt efter restaureringen. Sly och ohävdsarter tar annars snabbt överhanden och risken är stor att den restaurerade marken snabbt växer igen.

Se till att betetrycket är tillräckligt högt för att utvecklingen ska gå i rätt riktning. Att ha tillräckligt med betesdjur och en genomtänkt betesstrategi är en förutsättning för att lyckas.

En jämn avbetning får du lättast genom att ha större grupper med djur som flyttas mellan mindre fällor, så kallat rotationsbete.

Håll koll på avbetningen och gör justeringar vid behov. Även röjning av slyuppslag och putsning kan behövas till en början.

6. Olika djurslag betar olika

Olika djurslag föredrar att beta olika sorters vegetation. Nötkreatur klarar av att beta lite högre gräs och är inte så selektiva. Får betar mer selektivt och är effektiva på att hålla nere vissa växter och sly.

Fåren är bra på att beta gräs när det är lite kortare och spädare. Hästar kan beta grovt förvuxet gräs med lägre näringsinnehåll och kan beta ner det gräs som andra djurslag har ratat.

Genom att växelbeta med olika djurslag utnyttjas beten bättre och parasittrycket minskar. Växter eller växtdelar som det ena djurslaget inte betar, betar det andra.

Djuren kompletterar därmed varandra så att avbetningen blir bättre.

Läs mer på vår webbsida "[Ersättning för slåtter- och betesmark och hamlade träd](#)".

Kom ihåg

Är den planerade restaureringsmarken idag klassad som skogsmark?

Då är det viktigt att du gör en avverkninganmälan till Skogsstyrelsen och anmäler att du vill lägga om marken till betesmark.

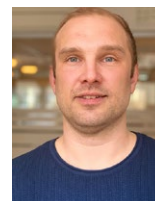
Ersättning för åtgärder i ängs- och betesmarker

I februari öppnade vi för ansökan och vi har cirka 600 000 kronor att fördela! Har du mark som behöver restaureras?

Eller kanske ett gammalt träd som inte hamlat på många år? Eller har du träd som du hamlar kontinuerligt?

Då kan du ansöka om ersättning för restaurering eller skötselåtgärder i ängs- och betesmarker. Vi har öppet för ansökningar 1 februari till och med 9 april.

På vår webbplats finns en [e-tjänst för ansökan och annan viktig information kring ersättningen](#).

Mattias Johannesson
mattias.johannesson@lansstyrelsen.se

Startstöd för unga lantbrukare

När Alma Johnsson gick in som delägare i familjelantbruket, Falåkra Lantbruk i Grimslöv, blev startstödet en bra hjälp på vägen.

Alma är uppvuxen på ett mindre lantbruk på Bolmsö och har alltid haft ett starkt intresse för djur och natur.

Tillsammans med sambon Andreas Lydig driver hon idag en arrendgård som familjen tog över driften av i december 2017. På gården, som ägs av Växjö stift, har de cirka 200 mjölkkor och ett 70-tal dikor. Barnen Astrid och August är också en självklar del av livet på gården.

Alma valde att söka startstöd för unga lantbrukare när hon gick in i sambons familjeföretag. Samtidigt genomfördes också ett generationsskifte. Andreas hade tidigare fått startstöd, så de kände till att det fanns och att det var möjligt att söka.

Konsulthjälp

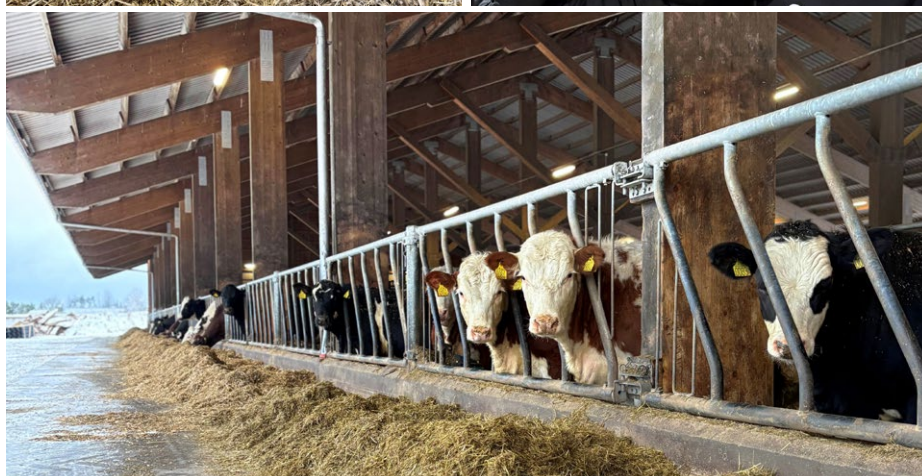
Ansökan gjordes med hjälp av ett rådgivningsföretag.

– Processen var relativt smidig även om några kompletteringar behövde skickas in. Jag hade hört att det kan vara svårt att söka själv, så det var skönt att få hjälp.

Livet som ung företagare

Stödet har bidragit till att kunna göra investeringar i verksamheten, som inköp av nya maskiner och utrustning som behövs.

Att vara unga företagare har sina fördelar, menar Alma. Bland annat vill

fastighetsägaren gärna gynna yngre lantbrukare, och det betyder mycket för oss att känna det stödet.

Råd

Almas råd till andra är tydligt:

– Jag skulle absolut rekommendera andra att söka startstödet om de har

möjlighet. Det är en jättebra ekonomisk hjälp som finns om du ska starta som ung lantbrukare.

Charlotte Frödå
charlotte.froda@lansstyrelsen.se

Stöd till jordbruk

Vi vill särskilt lyfta fram två stöd som kan göra skillnad för din verksamhet.

Torkning och lagring efter skörd

Har du planer på att investera i till exempel en tork eller plansilo?

Då vill vi slå ett slag för stödet "Torkning och lagring efter skörd". Du kan få 30 procent i stöd. Är du

40 år eller yngre kan du få 40 procent. Stödet går att söka under perioden 1 mars–30 april. Budgeten i omgången är 7 miljoner kronor som dock delas med stöden "Ny teknik" och "Växthus och odlings-tunnlar".

Startstöd

Om du är 40 år eller yngre och har planer på att

starta, ta över eller skala upp ett jordbruks- eller trädgårdsföretag kan du söka startstöd.

Det är du som fysisk person som söker stödet. Om ni är flera unga personer som startar, tar över eller skalar upp en verksamhet, kan alla få fullt startstöd. Förutsättningen är förstås att var och en

uppfyller villkoren för stödet. Du kan arbeta heltid eller deltid i företaget. Ansökningarna hanteras löpande i den ordning de kommer in.

Mejla frågor till:
landsbygdsstod.kronoberg@lansstyrelsen.se

Är du och gården beredda på kris?

FOTO: Jennie Agnevik.

Matilda Berg, Hössjö lantbruk AB.

Vill du få bättre koll på risker och sårbarheter och en plan för hur du kan öka företagets beredskap? Gör som Matilda Berg på Hössjö lantbruk AB – boka Beredskapskollen.

Beredskapskoll hos Hössjö lantbruk AB

Vi har pratat med Matilda på Hössjö lantbruk AB, som nyligen haft Hushållnings-sällskapet på besök för en rådgivning om beredskap.

Matilda berättar att de i somras fick mejl från Greppa Näringsen med titeln "Beredskapskollen – Är du

redo?" Rubriken fick henne att stanna upp i mejlblåddrandet.

Hela familjen blev intresserad och anmälde sig till beredskapsrådgivning via Greppa Näringsens webbplats.

I december hörde en rådgivare från Hushållnings-sällskapet av sig och i januari kom hon till gården.

Hur gick rådgivningen till?

Den inleddes med en kort presentation om läget för beredskap inom det svenska jordbruket. De fick även allmän information om robusthet på gården, som lagring av diesel, spannmål, kraftfoder och grovfoder.

Sedan pratade rådgivaren om risker och sårbarheter på just deras gård. Vattenförsörjning, den digitala säkerheten för mjölkrobotar och bemanningsfrågan kom upp. Kan någon utomstående rycka in i lagården om personal saknas? I så fall måste tydliga skriftliga rutiner finnas.

Avslutningsvis gjordes en prioriteringslista över vad gården behöver göra för att bli mer robust. Besöket tog cirka tre timmar.

Vad var det bästa med rådgivningen?

– Rådgivaren var kompetent och ödmjuk och hade förståelse för att vi inte kan fixa allt i en handvändning. Det var också bra att vi fick oss en tankeställare, säger Matilda.

Nya idéer

Med hjälp av rådgivaren tog gården fram tre prioriterade åtgärder. Viktigast var att investera i ett nytt elverk då det nuvarande är gammalt. För den investeringen söker de stöd för robust primärproduktion från Jordbruksverket.

En annan åtgärd är att skapa en reservplan för lagring av grovfoder vid eventuell brist på plast.

Några tips

Bra att tänka på:

- Skapa uppdaterade rutinlistor i lagården.
- Fler än en ska kunna starta reservkraften.
- Fler än en ska ha inloggning till företagets bankkonton.
- Ha lager av grovfoder.
- Skaffa reservkraftverk.

Rådgivning Beredskapskollen 1R

Greppa Näringsens nya rådgivning handlar om hur lantbruksföretagen kan bli mer robusta mot störningar. Rådgivningen är kostnadsfri och erbjuds till lantbruksföretag med 50 hektar åker eller mer och/eller 15 djurenheter eller mer.

Du anmäler ditt intresse på greppa.nu eller ber din rådgivare lägga in 1R i din plan. Du kan få denna rådgivning utan den vanliga startrådgivningen först. Du kan läsa mer om Beredskapskollen 1R på greppa.nu.

Investeringsstöd för robust primärproduktion

Du kan få stöd för att höja motståndskraften mot:

- strömavbrott eller långvariga avbrott i energiförsörjning
- långvariga avbrott i vattenförsörjning inom din animalieproduktion
- långvariga avbrott i transporter som ökar behovet av lagring, bearbetning av råvaror
- IT-incidenter och cyberangrepp
- brist på kritiska insatsvaror
- risk för stöld och sabotage av lagrade råvaror eller kritiska insatsvaror.

Du kan läsa mer om [Investeringsstöd för robust primärproduktion på Jordbruksverkets webbplats](http://www.lansstyrelsen.se).

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

VÄLKOMMEN TILL VÅRA AKTIVITETER!

Här är några exempel på de kostnadsfria aktiviteter vi erbjuder i samarbete med flera olika konsulter och rådgivare. Du hittar alla kurser och rådgivningserbjudanden i [kalendern på vår webbplats](#).

Bygga upp, driva och utveckla din gårdsbutik

Kursen vänder sig till dig som redan har eller funderar på att starta en gårdsbutik. Bemannad eller obemannad, eller ett gårdscafé.

Exponering som säljhjälp

Vi har fokus på exponering och varupresentation. Du får kunskap kring köpbeteende och köpprocess och hur du, aktivt, kan arbeta med produkter och exponering för att öka försäljningen.

Kursen leds av Annica Bergman, DEKKO AB.

Datum: Torsdag 26 mars 2026

Tid: kl. 13–19

Plats: Klasamåla gårdsmusteri, Urshult

Anmäl dig i kalendern på vår webbplats.

Stängselkurs

Välkommen till en inspirerande och lärorik kurs om stängsel i betesmarker. Detta lagom till våren när det blir dags att underhålla och sätta upp nya stängsel. Föreläsare är Anders Råsberg som skrivit flera böcker och skrifter inom om ämnet. Kursen behandlar stängseltyper för lantbrukets vanligaste betesdjur; får, nöt och häst.

Kursinnehåll:

- Stängseldragning och planering av stängsel för effektivare dagligt arbete med djuren.
- Olika typer av stängsel.
- Tips vid stängsling.
- Kostnader för stängsel och underhåll.
- Rovdjursavvisande stängsel.
- Juridiska frågor om stängsel.

Datum: Torsdag 19 mars 2026

Tid: 18.00–21.00

Plats: Alvesta Folkets Hus

Anmäl dig i kalendern på vår webbplats.

Ägarskifte på gården, ett av livets största beslut

FOTO: Mostphotos.

Denna kurs passar dig som står inför eller vill förstå mer om generationsskifte eller ägarskifte på din gård. Vi varvar teori med praktiska exempel:

- Vad innebär egentligen ett generationsskifte?
- Var börjar man?

- Planering för både överlåtare och övertagare.
- Trygghetskapital, ersättning och kompensation.
- Juridiska överväganden och regler.
- Gåva eller köp, vilket är bäst?
- Dokumentation och genomförande.

Kursen leds av de seniora juristerna Elisabeth Hagelberg och Andreas Ahle, Ludvig & Co.

Datum: Tisdag 24 mars 2026

Tid: 13.00–16.00

Plats: Alvesta Folkets Hus

Anmäl dig i kalendern på vår webbplats.

Medfinansieras av
Europeiska unionen